

ΑΝΑ ΤΟΝ ΕΛΙΚΩΝΑ¹

ΒΑΛΛΙΣΜΑΤΑ

Ἐὰν τώρα ἐφαρμόσωμεν τὰς παρατηρήσεις αὐτάς ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ἀντικειμένων τὸ συμπέρασμα εἶνε τὸ ἐξῆς: Τὰ ἀρχαῖα Σκανδιναυικὰ ἔπη καταστάντων ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ μεταίχμιου τῆς ἐπικῆς καὶ λυρικῆς ποιήσεως. Εἰς τὴν πρώτην ἀνήκουσιν ἀκόμη ὡς ἐκ τῆς διηγηματικῆς αὐτῶν φύσεως, καὶ διότι δι' αὐτὰ ἰσχύει ἀκόμη εἰς κοινὸς τοῖς πᾶσιν ἐθνικὸς τύπος. Ὡς ἐκ τῶν ὑποθέσεων τῶν ὁμῶς ἐξέρχονται ἐκτὸς τῆς περιόδου ἐκείνης: Ἡ ἐπικὴ ἐποχὴ ὡς ἀντικείμενον ποιήσεως γνωρίζει μόνον Θεῶν καὶ ἡρώων μύθους, τὰ ὅποια ἀμφότερα πάλιν ἐνοῦνται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς φυλετικῆς παραδόσεως, ἐπειδὴ οἱ ἥρωες κατάγονται ἀπὸ τῶν θεῶν. Ἀλλὰ καὶ οἱ ποιηταὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης φαίνονται τοῖς μεταγενεστέροις ἐν ὁμοίᾳ σχέσει, ἐν οἷα τὰ ποιήματά των. Ἰσχύουν οὐχὶ ἕκαστος καθ' ἑαυτὸν, ἀλλὰ πάντες ὡς γένος. Οἱ μεταξὺ αὐτῶν δεσμοὶ δὲν εἶνε τετεχνημένοι ἀλλὰ φυσικοί. Ὁ εἰς ἐργάζεται προπαρασκευάζων τὴν ἐργασίαν τοῦ ἑτέρου, ἀφοῦ ἕκαστος ἀγγέλλει τὸ νεώτατον καὶ θαυμασιώτατον καὶ οὕτω, ἀποτελεῖται ὡς ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ ὅλον, οἱ μεγάλοι ἐκείνοι μυθικοὶ κύκλοι, οἱ περιέχοντες τὰς τύχας, τοὺς ἀγῶνας καὶ τὸν τελικὸν ὄλεθρον ὀλοκλήρου ἡρωϊκοῦ κόσμου. Τὸναντίον ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἔπησιν ἡ ἐπικὴ συνάφεια τυγχάνει ἤδη λειλυμένη. Δὲν συναρμολογοῦνται πρὸς διασκευὴν μεγάλων κύκλων (μικρότεροι εὐρίσκονται ἐνίοτε) καὶ τὰς ὑποθέσεις αὐτῶν παραλαμβάνουσιν ἀπὸ εὐρυτέρου κύκλου. Ὁ κύκλος οὗτος δὲν εἶνε ἡ ὑπὲρ τὸ σῆνθηδες μέτρον αἰρομένη πορεία τοῦ βίου τῶν ἡρώων, ἀλλὰ ἡ καθ' ἡμέραν ζωὴ, μὲ τὰ ἐναλλασσόμενα αὐτῆς γεγονότα, τὰ πάθη καὶ τὴν χαρὰν. Τὸ θέλημα τὸ ὅποιον ἐν τοῖς λειψάνοις ἐξ ἐπικῆς ἐποχῆς προέχει μὲ τὸν αὐθάδη καὶ οὕτως εἰπεῖν σωματικὸν τρόπον ὑποχωρεῖ ἐνταῦθα μᾶλλον πρὸς τὸ βάθος. Ἀλλὰ οὗτος ὅλος ὁ κόσμος τῆς ποιήσεως — ὅπως εἰς τὸσφ πολλὰς σχέσεις ὁ βίος — βασιζέται ἐπὶ σκοτεινῶν θαυμαστῶν θεμελίων. Ἡ φύσις, ἐν ἣ τὸ βόρειον ἔπος διατρίβει κατοικεῖται ἀκόμη ἀπὸ ἴδια, ἀλλόκοτα ὄντα, ἀπὸ φυσικὰς δυνάμεις, αἱ ὅποια κατεκρημνίσθησαν μὲν ἀπὸ τοῦ θρόνου τῆς προτέρας τῶν αἰγλης, ἀλλ' ὁμῶς ἀκόμη κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους καὶ οἰοῦνται κλοπηδὸν ἀναμιγνύονται εἰς τὰς ἀνθρωπίνους τύχας. Διὰ πάντα ταῦτα ἡ ποίησις αὕτη ἐξαρτᾶται ἐν τοῖς γενικοῖς ἀπὸ μιᾶς ἀρχαιοτέρας, ἣν καὶ ἀναμνήσκει ἐν τοῖς καθ' ἑκάστα.

Ἐπειδὴ μορφαί τινες τοῦ γιγαντώδους παλαιοῦ κόσμου τῶν παραδόσεων ῥίπτουσι τὰς σκιὰς αὐτῶν ἐπὶ τῆς νέας ταύτης καὶ φωτεινῆς χώρας, ἀναμνήσεις τινὲς ἤχουσιν ἐκείθεν πρὸς τὰ ἐδῶ, ἀναμνήσεις ἀρχαίων ἡρωϊκῶν γενῶν καὶ ἀκόμη καὶ ἐδικῶν

μύθων. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα παρίστανται μεταβληθέντα καὶ κινουῦνται ἐν στοιχείῳ ξένῳ καὶ νέῳ, τῷ λυρικῷ, ἐπειδὴ πάντα ταῦτα τὰ ἔπη βασιζονται ἐπὶ τοῦ νέου τούτου θεμελίου. Σχεδὸν πάντα προδίδουσι μίαν ποιητικὴν πρόθεσιν, τὴν ὁποίαν ματαίως θ' ἀνεζήτει τις ἐν τῇ ἐπικῇ ἐποχῇ. Ἀποκαλύπτουσι πᾶν τὸ καθ' ἕκαστον, μίαν θυμικὴν κατάστασιν, ἣτις εἰς τὴν διήγησιν χρησιμεύει μόνον ὡς πέπλος ἢ ἔκφρασις. Τὸ αἶσθημα εἶνε τὸ ὅποιον καὶ μὲν δὲν εὐρεν ἀκόμη τὴν καθ' αὐτὸ γλώσσάν του, δὲν ἐκέρδησεν ἀκόμη λυρικὴν ἔκφρασιν, ἀλλὰ τὸ ὅποιον ἐκ πασῶν τῶν ἀναμνήσεων ἐκλέγει ἐκείνας, αἵτινες τῷ εἶνε τὰ μάλιστα συμπαθεῖς, καὶ ἐν τῇ ἀπλῇ διηγῆσει ἐκφράζεται μόνον ἀπεριτέχνως, ἀνευ ἀξιώσεων, ἀνωνύμως.

Οὕτως ὑποχωρεῖ ἡ ἀφελὴς παράδοσις, μέχρις οὗ, ὑπὸ νέων χειλέων παραλαμβανόμενη, γαίην διερμηνεύς ὁμοίων διαθέσεων. Οὐδενὸς καὶ παντὸς κτήμα, αἰωροῦνται οἱ τόνοι τῶν ἔπη τούτων ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, ἀπὸ καρδίας εἰς καρδίαν, ἔκφρασις κοινῶν πόνων, ἐλπίδων καὶ ἀναμνήσεων, αἰῶνων φερουσῶν ἡλικίαν, καὶ ὁμῶς οὐδέποτε γηρασκούσων, ἀφοῦ ἡ ἀνθρωπίνη καρδία, ἡ τὴν ἱστορίαν διδάσκουσιν ἐν πολλαπλῶς μεταβαλλομέναις εἰκόσι, μένει διὰ τῆς πορείας τῶν χρόνων ἡ αὐτή. Τινὰ εἶνε μόνον εἰς στόνος, εἰς μόνος, ἀπείρωσ συγκινῶν παραπονετικὸς ἦχος, καὶ ὁμῶς δὲν καταλείπουσι τὸν διηγηματικὸν τρόπον φαίνεται ὡς ἐκ ἀναγγέλλουσι πραγματικὸν τι γεγονός. Ἡ λυρικὴ αὕτη φύσις παρουσιάζεται καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ τινὶ προσόντι τῶν πλείστων Σκανδιναυικῶν ἔπη τῶν, καὶ τὸ προσὸν τοῦτο εἶνε ἡ ἐπιφωδία.

Κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς εἴμπορεῖ νὰ διαιρεθῆ εἰς τρία μέρη: Τὸ πρῶτον εἶδος παρουσιάζει τῷ ἀκρατῇ ἢ τὸ κύριον πρόσωπον, ἢ τὸ κύριον γεγονός, ἢ τέλος κυρίαν τινὰ περίστασιν τῆς διηγήσεως. Τὸ δεύτερον εἶδος ἐκφράζει ἀπλῶς ἐν γένει μὲν ποιητικὴν θυμικὴν διάθεσιν, εἴτε δι' ἐμφύχωσεως πρὸς ἔπος καὶ ποίησιν, εἴτε ἀκόμη συνεχῶς μόνον διὰ συμβολικῆς ὑποδείξεως. Τὸ ἑταῖρον ἔαρ κατέστη ἐν ταῖς ἐπιφωδίαις ταύταις ἰδίᾳ τὸ σύμβολον τοῦ ἐσωτερικοῦ ἔαρος, ὅπερ ἀνατέλλει ἠχοῦν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ ἄγει τὴν φαντασίαν εἰς ἀνθησιν. Πότε μὲν ὀνομάζεται αὐτολεξεί, ὡς ἐν ἐπιφωδίαις οἱ αἱ: «Τὴν ἀνοιξί, 'ς τὴ μέση τῆς ἀνοιξέως». «Τὴν ἀνοιξί, ποῦ φαῖδρά ὄλα τὰ πουλιά λαλοῦνε». Πότε δὲ δι' ἐνὸς τῶν γνωρισμάτων αὐτοῦ, ὡς: «Ἐπειδὴ τώρα τὸ δάσος ἀνθεῖ». «Ἐνῶ τὸ δάσος πρασιρίζει». «Εἰς τὸν ῥοδῶνα». «Εἰς τὸ ἄλσος» κ.τ.λ.

Δὲν πρέπει νὰ παραξενευθῆ κανεὶς, ὅτι αἱ βραχεῖαι, πάντοτε ἐπαναλαμβανόμεναι αὐταὶ προτάσεις, δὲν εὐρίσκονται εἰς ἐκδηλον συνάφειαν μετὰ τοῦ περιεχομένου τῶν ἔπη τῶν. Εἶνε, ὡς εἵπομεν, μόνον ἡ ἔκφρασις μιᾶς ποιητικῆς διαθέσεως, εἶνε ἐν: «Κ' ἐγὼ ἤμην εἰς τὴν Ἀραδίαν», μὲ μίαν, ἤθελα νὰ εἶπω, συγκινητικὴν ἀδεξιότητα, ὑποδηλοῦσαν διὰ τῆς ἐνδεδειγμένης ἐπαναλήψεως τὴν γενικωτάτην καὶ ὁμῶς τὸσον ἐγγύς ἡμῶν κειμένην εἰκόνα. Ἐν τούτοις αἱ ὑποδείξεις αὐταὶ δὲν περιερίζονται μόνον εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ ἔαρος, τοῦ θέρους,

τῶν ῥόδων καὶ τῶν κρίνων. Καὶ ἄλλα ἀντικείμενα εἶχον κατακτῆσαι ἄλλοτε ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ λαοῦ σπουδαίαν σημασίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ χρησιμοποιοῦνται. Ἐν τῇ σχέσει ταύτῃ ἀναφέρονται πρὸ πάντων τὴν φιλύραν. Εὐρίσκεται ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἔξσημάτων, χωρὶς νὰ δύναται νὰ δοθῇ ὁ λόγος τοῦ διατί. Ὡς ἐπὶ παραδείγματι: «Ἵπὸ τὴν φιλύραν». «Ἀλλὰ ἡ φιλύρα ἀκμάζει». «Ἡ φιλύρα τρέμει ἐν τῇ στάσει». «Ἐν τῷ μεταξὺ πρασινίζει ἡ φιλύρα ὠραία ἐπὶ τῆς νήσου». Ἡ φιλύρα ἄλλως, ἡ ὁποία ὄχι μόνον ἐν τῇ ἐπιφῶδι, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἔξσημασι, τὰ ὁποία περὶ τὴν μαγειρίαν περιστρέφονται, παρουσιάζεται, συνεχῶς θεωρεῖται καὶ σήμερον ἀκόμη ὑπὸ τοῦ λαοῦ μετὰ τινος εὐλαβείας, ὡς μυστηριώδους σημασίας δένδρον ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ ὁποίου διατρίβουσιν οἱ πυγμαῖοι, τὰ δαιμόνια καὶ οἱ δράκοντες. Τὸ τρίτον εἶδος τῆς ἐπιφῶδι τέλος δηλοῖ τὴν τάσιν τοῦ συναισθήματος, τὴν ἐν τῷ ἔρωτι ἐπικρατοῦσαν. Καὶ ἐκ τούτου τὰ παραδείγματα εἶνε τόσο συγὰ, ὥστε δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ παρατεθῶσιν ἐνταῦθα. Παρατηρητέον μόνον, ὅτι ἐν τῇ σχέσει ταύτῃ ἡ ἐπιφῶδι εἶνε ἐνίοτε εἰρωνική. Αὕτη δ' ἡ εἰρωνεία ὅτε μὲν ἔχει ἀστείαν σημασίαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ὅμως εἶνε σοβαρά. Πολλάκις ἔγκειται τι τὸ βαθείως συγκινητικὸν ἐν αὐτῇ, ὡς ἐν τῇ ἐπιφῶδι τοῦ ἐπομένου Σουηδικοῦ βαλλίσματος: «Σεῖς χαίρεσθ' ὅλην μέρα».

Ἐν τῷ ἀπέριω περικαλλεῖ τούτῳ βαλλίσματι παρίσταται ἡ χαρὰ καὶ λύπη τοῦ κόσμου τούτου ἐν ἐπιδράσει αὐτοῦ ἐπὶ ἀγαπητοῦ νεκροῦ. Τὸ αὐτὸ ἔξσημα ἔχει καὶ ἑτέραν ἐπιφῶδι: «Ποῖος κόρφη τὰ φύλλ' ἀπ' τὸν κρίνο;» ἡ ὁποία ἐν χαριτωβρότῳ καὶ σπανίᾳ εἰκόνι φαίνεται ἐκφράζουσα τὸ κράτος τῶν καταχθονίων δυνάμεων ἐπὶ τῆς ἀκμῆς καὶ τῆς ἀθωότητος καὶ τοῦ κάλλους, ἐνῶ ἡ πρώτη προθέτει ἐνώπιον τῆς ψυχῆς ἡμῶν τὰς χαρὰς καὶ τὰς λύπας τοῦ παρόντος.

Τοῦτο παρέχει ἀφορμὴν νὰ εἰπωμέν τινα περὶ τῆς διπλῆς ἐπιφῶδι. Εἰς πλῆθος ἔξσημάτων ἡ ἐπιφῶδι ὑπάρχει ὄχι μόνον εἰς τὸ τέλος, ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ μέσου τῆς στροφῆς. Ὀνομάζομεν τὴν τελευταίαν ταύτην μεσφῶδι, πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς ἐπιφῶδι. Ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀμφοτέρω εἶχουσι σχέσιν πρὸς ἀλλήλας, ὅτε μὲν οὕτως, ὥστε ἡ μία χρησιμεύει ὡς ἐπιθεβαίωσις τῆς ἑτέρας, ἢ κἂν ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν, ὅτε ὅμως αἱ δύο ἐπιφῶδι εὐρίσκονται ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἀλλήλας. Ἡ δ' ἀντιθετος αὕτη σχέσις πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ ἔξσηματος οὐδέποτε συγχάνει ἄνευ σημασίας. Οὕτω λ. χ. ἐν τῇ ἐπιφῶδι: «Ἄν τὸ συλλογίζετο κανεὶς ὠρίμως» καὶ «Ὁ Κύρ Βόλδ ἔρχεται πολὺ ὠργισμένος τὸν δρόμο!» Ἡ ἔξσημα ἔγκραται ἀντιτιθεμένη εἰς τὴν τυφλὴν παραφοράν, ἥτις ἐν τῷ ἔξσηματι συνεπάγεται τὸ δυστυχὲς ἀποτέλεσμα. Ἀντιθεσις παρομοίου εἶδους μεταξὺ τῶν δύο ἐπιφῶδι δὲν εἶνε σπανία, ἐνίοτε ὅμως ὑποδεικνύεται μόνον συμβολικῶς, ἐνίοτε δ' ἐκφράζεται διὰ τῆς μεταβολῆς τοῦτ' αὐτῆς τῆς ἐπιφῶδι, ὅσῳκις τὸ περιεχόμενον τοῦ ἔξσηματος μέλλει νὰ περιπέσῃ ἀπὸ χαρᾶς εἰς λύπην. Ἐν τούτοις οὐχὶ πανταχοῦ εὐρίσκονται αἱ δύο ἐπιφῶδι εἰς τὴν

ἐνταῦθα σημειωθείσαν σχέσιν τῆς ἀντιθέσεως καὶ συναφείας. Εἰμπορεῖ ἐκάστη καθ' ἑαυτὴν ν' ἀνήκει εἰς ἰδιαιτέρον γένος, κατὰ τὴν ἐνταῦθα ὀρισθείσαν διαίρεσιν. Κατὰ ταῦτα γίνονται καταληπτὰ αἱ ἐπιφῶδι ἐν τῇ πρὸς τ' ἔξσημα συναφείᾳ των. Ὅπου δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἀνακαλυφθῇ τοιαύτη, κατὰ τὰς ἐνταῦθα σημειωθείσας ἀρχάς, ἐκεῖ δύναται τις θαρραλέως νὰ ἐπιρρίψῃ τὸ σφάλμα εἰς τὴν ἀβεβαιότητα καὶ τὴν σύγχυσιν τῆς παραδόσεως, δι' ἧς πολλοὶ ἐπιφῶδι συνεδέθησαν μὲ ἔξσημα, εἰς ἃ οὐδέποτε ἀρχικῶς ἀνήκον.

Διιχυρίζομεθα λοιπόν, ὅτι μέχρι τοῦδε οὕτω μελετηθεῖσα ἐπιφῶδι δὲν εἶνε μὲν ἴδιον λυρικὸν προσὸν τῶν ἔξσημάτων ἐν γένει, ἀλλὰ καὶ ὅτι εἰς τὰ τρία εἶδη τῶν ἐπιφῶδι, ἃς ἔχομεν διακρίνει κατὰ τὸ περιεχόμενον των, ἡ λυρικὴ αὕτη φύσις ἐκδηλοῦται ὁλονὲν ἰσχυρότερον καὶ ἐν κανονικῇ προσῶδι. Ἡ ἐπιφῶδι εἶνε ἐν γένει ἐν λυρικὸν προσὸν, διότι πρῶτον μὲν δὲν ἀνήκει εἰς τὸ ἐπικὸν στοιχεῖον τῶν ἔξσημάτων, περιέχει τὸναντίον μίαν σκέψιν ἐπ' αὐτοῦ, ἢ δ' ἐνδελεχῆς αὐτῆς ἐπανάληψις εἰμπορεῖ δευτέρω μόνον ἐν λυρικῇ προθέσει νὰ ἔχη τὸν λόγον τῆς, δύναται ἐν ταύτῳ νὰ διακρατήσῃ μίαν ὠρισμένην ἐντύπωσιν. Ἀλλὰ ἡ συγκράτησις μιᾶς δεδομένης ἐντύψεως ἢ αἰσθήματος εἶνε ἡ αἰτία καὶ ὁ σκοπὸς πάσης λυρικῆς. Πρὸς τούτοις καταφαίνεται ἡ λυρικὴ αὕτη φύσις τῆς ἐπιφῶδι πάντοτε ἰσχυρότερα καὶ ἐν τῇ ὑφ' ἡμῶν ὀρισθείσῃ τάξει. Μία σκέψις τοῦ ποιητοῦ περὶ ἑαυτοῦ ὑπόκειται πάση λυρικῇ ὡς θεμέλιον. Αὕτη εὐρίσκεται ἤδη ἐν τῇ ἐπιφῶδι τοῦ πρώτου εἶδους, ἡ ἐνότης αὐτῆς ὅμως φαίνεται οὕσα μᾶλλον ἐξωτερικὴ ἢ ἐσωτερικὴ, καταφαίνεται δὲ ἐν μιᾷ συλλήψει τοῦ περιεχομένου τῆς διηγήσεως ἐν ὀλίγαις γραμμασί. Ἡ ἐπιφῶδι εἶνε ἀκόμη ἐπικὴ κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, ἂν καὶ εἶνε λυρικὴ κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς. Ἐν τῷ δευτέρῳ εἶδει ἐκφράζεται διὰ τῆς σκέψεως ἐκείνης ἐσωτερικὸν τι ἤδη θυμικὴ κατάστασις, ἀλλ' ὡς τὴν γενικώτατον καὶ ἀόριστον, τὸ ὁποῖον πρῶτον ἐν τῷ τρίτῳ εἶδει λαμβάνει ὠρισμένην ἐκφρασίαν, καὶ διὰ τοῦτο εἰσέρχεται εἰς ἓν εἶδος ἀτομικῆς συνδέσεως μὲ τὸ περιεχόμενον τῆς διηγήσεως.

Τώρα δυνάμεθα νὰ ὀρίσωμεν ἀκριβέστερον τὴν ἐκφρασίαν, ὅτι τὰ βαλλίσματα ἀποτελοῦσιν μίαν μετὰβασιν ἀπὸ τῆς ἐπικῆς εἰς τὴν λυρικὴν. Κατεδείξαμεν ὅτι ἐν τοῖς Σκανδιναυκοῖς δημοτικοῖς ἔξσημασι τὴν μετὰβασιν ταύτην καθὼς καὶ τοὺς βαθμοὺς αὐτῆς τὴν σημειοῖ ἡ ἐπιφῶδι καὶ ἡ πάντοτε ἐπὶ πλέον ἀναπτυσσομένη λυρικὴ αὐτῆς φύσις. Ἀπὸ τῆς ἐπιφῶδι τοῦ τελευταίου εἶδους μέχρι τῆς λυρικῆς ἐν μόνον χρειάζεται βῆμα. Ἡ τελευταία καταφαίνεται ἐν πολλοῖς νεωτέροις βαλλίσμασι δι' ἐμφύτων λυρικῶν σκέψεων, αἰτινες, καὶ εἰς τινα παλαιά, ὡς προσθήκη μεταγενεστέρως χειρὸς εὐρίσκονται, μέχρις οὐ παρουσιάζονται τὰ ἔξσημα τοῦ λυρικοῦ περιεχομένου. Συγχρόνως καὶ τὸ διηγηματικὸν ἔξσημα ἔχει χάσει ὅλως διόλου τὴν παλαιὰν ῥωμαντικὴν αὐτοῦ φύσιν. Τὸ λυρικὸν στοιχεῖον γεννᾶται ἀφ' ἑαυτοῦ ἐν ἐρωτικαῖς, διδακτικαῖς, σατυρικαῖς καὶ ἄλλαις τάξεσι, τὸ ὁποῖον ἐν μέρει μὲν

τὸ χειρίζεται αὐτὴ ὡς μέσον, ἐν μέρει δὲ γίνεται πάσης ποιήσεως ἐνδεῆς στιχουργικὴ χρονολογία.

Ὡς τελευταῖον τῶν Σκανδιναυικῶν παραθέτομεν τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν Σουηδικὸν βάλλισμα, παραλλαγὴ τοῦ ὁποῖου ὑπάρχει καὶ ἐν τοῖς ἡμετέροις δημοτικαῖς ᾄσμασιν.

Ἢ Χριστοῦλα κλαίει δάκρυα κλαίει αἷμα συγνά!
Ποῖός τ' ἀκόφτει τὰ φύλλ' ἀπ' τὸν κρίνον;
Κλάψε κλάψε τὸν καλὸ τῆς ἀπ' τὸ τάφο ξυπνᾷ.
Ἔσεῖς χαίρεσθ' ὅλην ἡμέραν!

Μὲ τ' ἄγνά του δαχτυλάκια κρούει τὴ θύρα τ' ἀργό,
Ποῖός τ' ἀκόφτει τὰ φύλλ' ἀπ' τὸν κρίνον;
Σήκω ἄνοιξε Χριστοῦλα, νύμφω μέσα κ' ἐγώ.
Ἔσεῖς χαίρεσθ' ὅλην ἡμέραν!

Κανενὸς δὲν ἔχω τάξει γιὰ ναρθῆ νὰ τὸν ἰδῶ,
Ποῖός τ' ἀκόφτει τὰ φύλλ' ἀπ' τὸν κρίνον;
Καὶ κανένα δὲν ἀφίνω νὰ ἐμβῆ μέσα ἐδῶ.
Ἔσεῖς χαίρεσθ' ὅλην ἡμέραν!

Σήκω ἄνοιξε, Χριστοῦλα, πῶς μ' αὐτοῦ ποῦ εἶσαι σύ,
Ποῖός τ' ἀκόφτει τὰ φύλλ' ἀπ' τὸν κρίνον;
Ἔγώ εἰμ' ὁ ναυτικός σου, ἡ ἀγάπη σου ἡ χρυσή.
Ἔσεῖς χαίρεσθ' ὅλην ἡμέραν!

Ἐσηκώθηκ' ἡ κοπέλα τότε πλέον μὲ σπουδή,
Ποῖός τ' ἀκόφτει τὰ φύλλ' ἀπ' τὸν κρίνον;
Μ' ἔλαφρόν χειρᾶκι πιάνει καὶ γυρίζει τὸ κλειδί.
Ἔσεῖς χαίρεσθ' ὅλην ἡμέραν!

Τὸν καθίζει σὲ καπέλα, μέσα θησαυροὶ χρυσοί,
Ποῖός τ' ἀκόφτει τὰ φύλλ' ἀπ' τὸν κρίνον;
Μὲ ὀλοκῆθορο τοῦ πλύνει τὰ ποδάρια του χρυσά.
Ἔσεῖς χαίρεσθ' ὅλην ἡμέραν!

Ἐκαθίστανε ἔς τὴν κλίνη καὶ τὰ δύο τοὺς τὴν καλή,
Ποῖός τ' ἀκόφτει τὰ φύλλ' ἀπ' τὸν κρίνον;
Ἔγνο δὲν ἐκοιμηθῆκαν, ἐσυντόχανε πολὺ,
Ἔσεῖς χαίρεσθ' ὅλην ἡμέραν!

Μ' ἀρμυνοῦν τὰ πετεινάρια νὰ φωνάζουν ἀκουστά,
Ποῖός τ' ἀκόφτει τὰ φύλλ' ἀπ' τὸν κρίνον;
Ὁ νεκρὸς ἀπ' ἐδῶ πέρα νὰ παγαίνῃ χρωστᾷ.
Ἔσεῖς χαίρεσθ' ὅλην ἡμέραν!

Ἐσηκώθηκε ἡ κοπέλα, ἔς τὴ στιγμὴ ἔχει ποδυθῆ,
Ποῖός τ' ἀκόφτει τὰ φύλλ' ἀπ' τὸν κρίνον;
Ἄπ' τὰ δάση ποῦ περνᾷ τὸ ναυτικὸ ἀκολουθεῖ.
Ἔσεῖς χαίρεσθ' ὅλην ἡμέραν!

Φθάνει εἰς τὸ κοιμητήριον τὸν τηράζ' ἡ κοπελιά,
Ποῖός τ' ἀκόφτει τὰ φύλλ' ἀπ' τὸν κρίνον;
Τὰ χρυσόξανθ' ἀρμυνοῦνε νὰ τοῦ πέφτουνε μαλλιά.
Ἔσεῖς χαίρεσθ' ὅλην ἡμέραν!

Διὰς ἐπρόβαλ' ἐμορφοῦλα ἡ σελήνη ἡ γλωμῆ,
Ποῖός τ' ἀκόφτει τὰ φύλλ' ἀπ' τὸν κρίνον;
Ὡς νὰ ἰδῆ, ὁ ναυτικός τῆς ἀνανίσθη ἔς τὴ στιγμὴ.
Ἔσεῖς χαίρεσθ' ὅλην ἡμέραν!

Εἰς τὸν τάφο του καθίζει, ἰδῶ θὰ μείνω ἡ φτωχή,
Ποῖός τ' ἀκόφτει τὰ φύλλ' ἀπ' τὸν κρίνον;
Ὡς νὰ στείλῃ νὰ μοῦ πᾶρῃ ὁ Θεὸς μου τὴν ψυχή.
Ἔσεῖς χαίρεσθ' ὅλην ἡμέραν!

Ἐκεῖ μὲς ἀπὸ τὸν λάκκον ἡ φωνὴ του τῆς λαλεῖ,
Ποῖός τ' ἀκόφτει τὰ φύλλ' ἀπ' τὸν κρίνον;
Εἰς ἔς τὸ σπῆτι γύρνα πίσω, γύρνα ἀγάπη μου καλή.
Ἔσεῖς χαίρεσθ' ὅλην ἡμέραν!

Καὶ τὴ θλίψι παῦσε πλιά: "Ὅταν κλαίης θλιβερή,
Ποῖός τ' ἀκόφτει τὰ φύλλ' ἀπ' τὸν κρίνον;
Τὸ κιβούρι μου ἀπὸ αἶμα, κόκκινο αἶμα πλημμυρεῖ.
Ἔσεῖς χαίρεσθ' ὅλην ἡμέραν!

"Ὅταν ὅμως τὴ μορφή σου τὴ φαῖδρυνῇ ἡ χαρά,
Ποῖός τ' ἀκόφτει τὰ φύλλ' ἀπ' τὸν κρίνον;
Τὸ κιβούρι μου γεμίζει μὲ τραντάφυλλ' ἀνηρά.
Ἔσεῖς χαίρεσθ' ὅλην ἡμέραν!

Ὅπως ἐν τῇ Σκανδιναυικῇ οὕτω καὶ ἐν τῇ τῶν Γερμανῶν ποιήσει τὰ βάλλισματα κατέχουσι θέσιν μεταξὺ τῆς λυρικῆς καὶ τῆς ἐπικυρῆς ποιήσεως. Μόνον ἐκ τῆς παραμελήσεως τοῦ μέρους τούτου τῆς ἀρχαίας γερμανικῆς φιλολογίας ἐξηγεῖται πῶς ἠδυνάτο νὰ γεννηθῆ παρὰ τοῖς φιλολόγοις ἡ γνώμη, ὅτι ἡ ποίησις ἦτο ἀγνωστος ἐν Γερμανίᾳ, μέχρι τῶν χρόνων, καθ' οὓς ἐμιμήθησαν τὰς ἰσπανικὰς ῥωμανσὰς καὶ τὰ γαλλικὰ βάλλισματα. Τὴν ποίησιν ὅμως δὲν πρέπει νὰ τὴν ζητήσῃ τις ὑπὸ τὸν ἐξωτικὸν τούτον τίτλον ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γερμανικῇ φιλολογίᾳ. Διότι — ὅπως καὶ ἄλλα δημῶδη ᾄσματα ἐψάλλοντο — συγκατηρηθῆθη χωρὶς ἀκριβέστερου χαρακτηρισμοῦ ἐν τοῖς ποιήμασι, τὰ ὁποῖα οἱ Γερμανοὶ καλοῦσι λυρικὰ ἐν κυρίᾳ σημασίᾳ. Ἄλλὰ οὐδ' οἱ Ἴσπανοὶ διακρίνουσι μεταξὺ τῶν διηγηματικῶν καὶ τῶν ἄλλων δημῶδων ᾄσμάτων, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται διὰ γενικοῦ ὀνόματος ῥωμανσὰ. Οἱ Γερμανοὶ ὀνομάζον πάντα τὰ τοιαῦτα δημῶδη ποιήματα ᾄσματα, εἴτε ἦσαν διηγηματικὰ εἶδη εἴτε ἐξέφραζον συναισθημὰ καὶ διανοήματα. Ἡ ἡλικία τῶν τοιούτων διηγηματικῶν δημῶδων ᾄσμάτων, ἐν τῇ λαϊκῇ φράσει, ἐν Γερμανίᾳ ἀναβαίνει πολὺ πέρα τῶν αἰῶνων τῆς Σουαβικῆς ἐρωτικῆς ποιήσεως. Ἐπειδὴ ταῦτα ἀκριβῶς τὰ ἀρχαιότατα Γερμανικὰ δημῶδη ᾄσματα, περὶ ὧν γενικῶς μόνον ἔχομεν μίαν ἀόριστον γνώσιν, φαίνεται ὅτι ἦσαν διηγηματικῆς εἴδους. Ἐν τῇ ἀκμαίᾳ περιόδῳ τῆς Σουαβικῆς ἐρωτικῆς καὶ ἠρωικῆς ποιήσεως ἐπὶ ᾄσμάτων, τὰ ὁποῖα σήμερον καλοῦνται ῥωμανσὰ ἢ βάλλισματα ἐπρόσεγον ὅχι περισσώτερον ἢ ἐπὶ τῶν πλειόνων καθ' αὐτὸ δημῶδων ᾄσμάτων, εἰς τὸν ἵπποτικὸν τόνον ἔλαβεν ὑψηλοτέραν πτῆσιν. Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ ΙΔ' αἰῶνος τὰ κοινὰ ᾄσματα, ἢ οἱ μίμοι π. χ. εἰς μίμοις ταῦ Ἐρρίκου Φράουενλοβ, εἶχον τὸν τόνον τῶν βαλλισμάτων. Ἄλλα καὶ ὁ τύπος τῶν ᾄσμάτων τῶν ἀρχιψαλτῶν (Meistersänger), ὁ γεννηθεὶς ἐν τῇ Σουαβικῇ ἐποχῇ, δυνάτο νὰ εἶχε μεταφρασθῆ τότε ἤδη εἰς τὸν τύπον τῆς διηγηματικῆς ποιήσεως. Ὁρατὸν καθίσταται τὸ γερμανικὸν διηγηματικὸν ᾄσμα ἐν τῇ γερμανικῇ φιλολογίᾳ κατὰ τοὺς χρόνους καθ' οὓς τὸ λαϊκὸν ᾄσμα ἐν γένει, παρὰ τὸ ἀστικὸν ᾄσμα τῶν ἀρχιψαλτῶν, κατέλαβε τὴν θέσιν τοῦ λυρικοῦ μέρους τῆς ἀρχαίας ἵπποτικῆς ποιήσεως. Ὁ ΙΕ' αἰὼν φαίνεται παραγαγὼν τὰς πλείστας τῶν τοιούτων ῥωμανσῶν ἐν Γερμανίᾳ· λοιπὸν ὁ αὐτὸς αἰὼν, καθ' ὃν παρόμοια εἶδη ποιημάτων ἐν Ἰσπανίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Σκωτίᾳ παρήχθησαν.

(Ἔπεται συνέχεια)

Γ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ